

**MEREN SEN-
BOGASTVO
SIROMAKOV**
str. 4-5

**IZ
PREKMURSKIH
GRIČOV V
DEŽELO
KENGURUJEV**
str. 6

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Monošter, 21. oktobra 1999 • Leto IX, št. 21

Mejni prehodi na seji regionalnega sveta v Moravskih Toplicah

Šalovski župan je prepričan, da državi zavlaučujeta z odpiranjem meje

Druga seja slovensko-madžarskega regionalnega sveta v Sloveniji, točneje v Moravskih Toplicah, je bila v znamenju razprave o mejnih prehodih. Tako tistih, ki so že odprti, pa bi želeli, da

prepričan, da državi zavlaučujeta v škodo prebivalcev ob meji in vseskozi iščeta izgovore za prelaganje dogovorjene obveznosti, čeprav sta leta 1992 na ptujskem gradu podpi-

Po veleposlanikovih informacijah naj bi madžarska stran spremenila stališče in ne bo vztrajala, da mora biti k prehodu, preden bo odprt, asfaltirana cesta. Zato, ker promet ne bo tolikšen,

Avstrije, pa se morajo vrniti in poiskati mednarodni prehod.

Spremenjen naj bi bil tudi odpiralni čas na na zadnje odprtih prehodih Kobilje-Nemesép in Prosenjakovci-Magyarszombatfa, in sicer naj bi bila ta prehoda odprta vsaj štiri ure dalj kot sta zdaj. In še predlog iz Moravskih Toplic: državi naj se dogovorita, da bodo

lahko čez mednarodni prehod Hodoš-Bajánsénye vozili tovor do 3,5 ton. Za to so zlasti zainteresirani v gospodarstvu, oziroma bi na ta način olajšali in vzpodbudili obmejno gospodarsko sodelovanje. V razpravi je bilo rečeno, da bo to mogoče od 31. marca 2000 naprej.

eR

so nekaj ur več, in onem, ki naj bi bil že odprt, toda državi zavlaučujeta s tem dejanjem. Gre seveda za meddržavni prehod Verica-Čepinci, za katerega sta zainteresirani tako porabska kot goriška stran, kljub temu pa še ni odprt.

Najbolj neposreden v razpravi je bil župan občine Šalovci Aleksander Abraham. Razumeti in sprejeti noče večletnega zavlaučevanja pri odprtju prehoda Verica-Čepinci. Župan je

sali sporazum o odpiranju novih mejnih prehodov med Slovenijo in Madžarsko. Podpisu je sledilo odprtje prehodov Pince-Tornyszentmiklós in Gornji Senik-Martinje, čez čas še prehodov Kobilje-Nemesép in Prosenjakovci-Magyarszombatfa, medtem ko prehod Čepinci-Verica še čaka. Ampak, kot je na koncu razprave o mejnih prehodih dejal madžarski veleposlanik v Sloveniji István Ószi, naj ne bi čakal dolgo.

da ga sedanja cesta ne bi zmogla, vsaj začasno, do modernizacije makadamskega vozišča.

Kar se tiče meddržavnih prehodov, naj bi Slovenija in Madžarska podpisali sporazum o takimenovanih turističnih prehodih. Sporazum bi omogočal potovanje čez te prehode turistom iz držav Evropske unije. Pogosto se namreč dogaja, da na prehod Martinje-Gornji Senik prihajajo potniki tretjih držav, nepogosteje iz

Gornji Senik

Spominska plošča Jožefu Košiču

Na pobudo Košičevega sklada so v soboto, 9. oktobra na gornjeseniški cerkvi odkrili spominsko ploščo Jožefu Košiču. Kot je povedal mari-borski pomožni škof dr. Jožef Smej, ki je ploščo tudi blagoslovil, so (bili) trije razlogi za to dejanje, in sicer je bil Jožef Košič (rojen prav 9. oktobra 1788 v prekmurski Bogojini) zelo priljubljen in spoštovan duhovnik na Gornjem Seniku kar 38 let; napisal je molitvenik, povezan je bil z zdaj že blaženim Antonom Martinom Slomškom prek njegove knjige Blaže in Nežica v nedeljski šoli, ki jo je Košič prestavil v porabsko narečje pod naslovom Zobrisani Sloven in Slovenka med Muro in Rabo (zobrisani=umen/izobražen) in prek Ko-

šiča je prvi sombotelski škof Janos Szily (letos so počastili 200. obletnico smrti) vzpodbujal in materialno pomagal prekmurckemu pisatelju Miklošu Küzmiču pri natisu sedmih njegovih knjig.

(eR)

SREČANJE ZAMEJSKIH UČITELJEV BO V PORABJU

- Nasvidenje naslednje leto v Porabju, - smo rekli lani, ko smo se poslavljali na Koroškem. Leto je naokrog in spet je pred nami strokovno srečanje slovenskih učiteljev iz Benečije v Italiji, Koroške in Štajerske v Avstriji ter iz Porabja. Pobudnik in glavni organizator teh srečanj je Urad RS za Slovence v zamejstvu in po svetu, konkretno je idejo dal nekdanji vodja urada dr. Peter Vencelj. Prvo srečanje je potekalo v Radovljici. Tam smo udeleženci izrazili željo, da bi se naša druženja odvijala po zamejstvu in kot prvi gostitelji so se ponudili učitelji iz Beneške Slovenije. Tretje srečanje je bilo na Koroškem, letošnje, četrto, pa pripravljamo v Porabju. Namen teh srečanj je v prvi vrsti medsebojno spoznavanje, izmenjava izkušenj in izobraževanje. Ob vsem tem pa bi udeleženci naj spoznavali utrip pokrajine - gostiteljice.

In kako smo si zamislili letošnje srečanje v Porabju? Brez strokovnega dela v obliki pedagoških delavnic seveda ne gre. Za to bosta poskrbeli naši stari znanci, gospe Irma Veljič in Dragica

Motik. V Porabju pa imamo, kljub naši majhnosti, veliko drobnih biserov, ki jih lahko s ponosom pokažemo gostom; to so: ljudska kultura, domača obrt, pokrajina in seveda blagovlasna porabska govorica. Tudi šole imajo dobre kulturne skupinice, ki se lahko samozavestno predstavijo še tako zahtevnemu občinstvu. Delček vsega tega torej želimo predstaviti našim gostom iz Avstrije in Italije.

Srečanje bo potekalo 29., 30. in 31. oktobra v Kulturno-informativnem centru v Monoštru, kot tudi po drugih porabskih krajih. 29. 10. popoldne bi se zbrali v Monoštru. Isti dan se bo udeležencem predstavila naša domača pisateljica Irena Barber, pogovor pa bo vodila Marijana Sukič. Zelja udeležencev je namreč slišati lepo domačo porabsko govorico; Marijana in Irena sta pravi naslova za to. Seveda pa v Porabju ob vsakem delu tudi zapojejo, zato bodo za glasbeni del poskrbele monoštrske ljudske pevke.

V soboto, 30. oktobra, bo prav tako pestro. Po dopoldanskih pedagoških delav-

nica bo popoldanski del "na terenu". Najprej si bomo skupaj ogledali Porabje - izpustili ne bomo števanovske šole in lončarja na Verici - potem pa se bo udeležencem predstavila gornjeseniška šola; ne le šola - tudi učitelji in učenci, seveda s priložnostnim kulturnim programom. Čas bo tudi za pogovore, izmenjavo izkušenj in druženje. Na gornjeseniški šoli imajo dobro kuhinjo, zato se nam ne bo mudilo domov. Za boljši tek bo skrbel tudi Laci Korpič s svojim ansamblom.

V nedeljo bomo v dopoldanskem času še strokovno delali, po kosilu pa se bomo razšli. Upam in želim, da bo porabsko srečanje za vse udeležence res prijetno doživetje, obenem pa prisrčno vabim vse porabske učiteljice, učitelje in vzgojiteljice, da se tega srečanja udeležite. Že vnaprej pa se zahvaljujem Uradu RS za Slovence v zamejstvu in po svetu za pomoč in ohranjanje lepe tradicije.

Dobrodošli torej v slovenskem Porabju!

VALERIJA PERGER

Sto žmaučau (maslo) ma na glavej, naj prej ne (i)de na sunce...

... pravi pregovor. Depa pregovor es, pregovor ta, nistarni buma z žmaučom na glavej tak na sunci stojijo, ka bi človek mislo, ka so nej pri sebi. Od koj je guč? Samo od takšega, ka se je že tak pred 40-50 lejtami, istina, ka malo ovak, depa godilo. Sploj mala sam bila, depa dobro vejim, ka tista lejtja je tak bilau, ka so nakakoga vsigdar gor zgla-sili. Tistoga reda je Rákosi "krlüvo" pa je te jaj bilau vsakšomi takšomi, na šteroga so tau ali tisto prajli, sploj pa če so gor zgla-sili.

Gnesden so pa zatok "mali" lüdje čednejši. Bole vküp dr-zijo pa se ne glasijo gor samo

tak. Tak kak gnesden politiki, naši velki prednji. Gnesden je v tožbi cejli rosag. Te gor zgla-si tistoga, tisti gor zgla-si toga, pa te nega konca. Tožba na tožbi, če človek novine šte, samo ma tak skačejo pred očami tej, šteri se gor glasijo. Našo glavno mesto, Budimpešta, je v tožbi z vladov, te načelnik je v tožbi z ovim načelnikom. Pa te sam štejla, ka je te poslanec gor zgla-si tistoga velkoga policajja, depa policaj se je nej njau, on pa je gor zgla-si poslanca. Drugo. Znano je, da v ednom rosagi gestejo tajne zadeve (titkos ügyek). Tau je vsigdar bilau pa bau. Depa te skrivnosti tü

pa tam vözlobočejo. Po tistim se pa taužijo, taužijo, taužijo. Najoslednjim sam čüla pa štejla, ka je ranč sama vlada tü vödala eno tajno zadevo. Pa je vlada buma puno svetovalcov, steri so prej čedni podje. Pa te itak! Pa je tau eške nej vse! Če človek tau šte, ka je te gorzgla-si tistoga, te bi rad što tau tü, šteri je pred birovijov dauba pa šteri je zgübo. Buma, buma od toga pa vse menje leko štemo. Največkrat vöpride, ka prej je tau nej tak bilau, tisto je pa ovak bilau. Gde je pa te pravica? Naj mi nakak povej!

I. Barber

Radenci/Tišina

Pred znanstvenim srečanjem o protestantizmu

Na novinarski konferenci v Radencih so predstavili priprave na mednarodno znanstveno srečanje Protestantizem - zatočišče izgnanih na Petanjcih (Nadasdyjev dvorec). Znanstveno srečanje, katerega pobudnik je dr. Vanek Šiftar, priprave pa usklajuje akademik dr. Anton Vrtaša, bo v Radencih in na Tišini 28. in 29. oktobra letos.

Na znanstvenem srečanju bodo prebrali osemnajst referatov, ki bodo do konca leta s poudarki iz razprav, izšli v zborniku. Med sodelujočimi bosta tudi dr. Katarina Hirnök-Munda (Protestantizem v Porabju do konca 17. stoletja) in Marija Kozar-Mukič (Družbene in politične razmere na zahodnem delu Ogrske v 16. stoletju). Slavnostni govor na začetku srečanja bo imel akademik Ciril Zlobec, član predsedstva Slovenske akademije znanosti in umetnosti.

Zbornik, ki mora zaradi sofinanciranja iz programa Phare biti natisnjen še letos, bodo predstavili v prvi polovici prihodnjega leta, ko bo Pokrajinska in študijska knjižnica pripravila tudi razstavo protestantskih tiskov. Na predstavitev bodo povabljeni vsi referenti, za katere bodo pripravili potovanje po Prekmurju in v Porabje.

Znanstveno srečanje Protestantizem - zatočišče izgnanih na Petanjcih, naj bi odgovorilo na številna, doslej neodgovorjena vprašanja, zanimiva in pomembna tudi za današnji čas. Bo pa tudi tik pred Dnevom reformacije, slovenskim državnim praznikom.

eR

Zasedanje kuratorija

Kuratorij Javnega sklada za narodne in etnične manjšine je zasedal 13. septembra ter razpravjal o več temah.

18. december je pri nas dan manjšin, za skupno prireditev vseh manjšin je Javni sklad razpisal natečaj. Po prijavih na natečaj bo prireditev organiziralo Kulturno društvo "Arménia Népe" (Armensko kulturno društvo).

Kuratorij je odločal tudi o podpori določenim organizacijam in samoupravam. Izmed slovenskih organizacij so dobili finančno podporo naslednji:

- **Slovenska manjšinska samouprava D. Senik** za slovensko mašo 30 tisoč forintov,
- **Zveza Slovencev na Madžarskem** za dan manjšin 120 tisoč forintov,
- **Sklad Tromejnik** za rokodelsko kolonijo in razstavo 130 tisoč forintov,
- **Slovenska manjšinska samouprava G. Senika** za božični koncert 80 tisoč forintov,
- **Slovensko društvo Budimpešta** za koncert 70 tisoč forintov,
- **Slovensko društvo Budimpešta** za gledališki večer 60 tisoč forintov,
- **Slovenska manjšinska samouprava Budimpešta** za folklorni večer ob pustu 100 tisoč forintov,
- **Mestni kulturni center v Monoštru** za revijo narodnostnih amaterskih skupin 50 tisoč forintov.

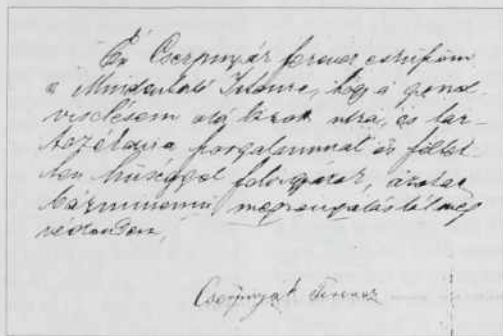
Sklad je v tem letu namenil posebni fond za pripravo narodnostnih koledarjev. Za izdajo Slovenskega koledarja 2000 je Zveza Slovencev prejela 500 tisoč forintov.

Papiri pripovedajo

Prisega za poštijo

V Arhivi županije Vas (Vas Megyei Levéltár) v Sombotelu dosta papirov majo. Če človek volau ma, pa ne šanjaliva cajt i prejkpogledne té papire, leko spozna, kak so živeli lidgé inda svejta. V naši slovenski vesnicaj tó.

V drúgi polovici 19. stoletja so že meli poštijo (cesto) od Dolenjoga Sinika do Murske Sobotne. Tau poštijo so tó mogli vred meti cestarge (útkaparók). Od 1. do 7. kilomejtarja je na tau poštijo skrb emo pa popravlo *Ferenc Čerpnjak* (Dravcin?) z *Gorenjoga Sinika*. Slúžba je bila državna, zato je - 24. oktobra 1897 - mogo prisegati v Monoštri pri žipani pa podpisati zapisnik (jegyzökönyv). Tau pomeni, ka je znau nej samo slovenski liki madžarski tó, pa pisati i šteti. Vsi cestarge na Madžarskom so gnako prisegali, reči so bile dojspisane v zakoni (148. § I. zak. 1890):

„Ge, Ferenc Čerpnjak, prisegam na Vsemogačnoga Bogá, ka mo na poštijo, štero so mi prejkđali, slajšno i vórno skrb emo i mo go brano od usakógafele kvara. Tiste, šteri bi kvar naredli na poštiji ali bi samo steli kvar naredi, nedo nutdržali zakon, gorzglasim pa ne pistim, ka bi kvar naredli. Vórno mo slúžo. Če je nej potrebno, pa če moji prednjim prve ne povejm, poštije ne zapistim. Na vse, ka so mi prejkđali, mo skrb emo, i kda trbej, tazračunam. Baug aj mené tak pomaga!“

Znautra v vesi pa je vsikši vert, gazda mogo pred svojo izo ali njivo paut vred meti. V Sakaluvci so 1. septembra 1897 vkúpspisali, kakše poti so, pa što more vred meti:

1. veško paut od iže žipana do poštije v Fehring so mogli vred meti: Istvan Receg, Ferenc Pinter, Janoš Oreovec, Jožef Talaber, Ferenc Čuk, Juli Štajer. Pri pauti nej bilau šanca.
2. od Verice do iže žipana v Sakalovci: Ferenc Merkli, István Makoš, Ferenc Holec, Ferenc i Janoš Majcan, Jožef i Janoš Düh, Istvan Kovač, Ferenc Krišpl.
3. veška paut do Števanovec, od iže žipana tadale: Janoš Šulič, Jožef Čuk, Janoš Talaber, Istvan Makoš.
4. veško paut prauti Slovenski vesi so vred meti: Mihaly Svetec, Imre Gaal, Ferenc Korpič, Ferenc Zamedič, Ferenc Crövnyek.
5. veško paut od križa tadale: Janoš Majcan, György Bölec, Jožef Bajzek.
6. pri veškoj pauti v Gornjoj Celini nej bilau šanca
7. veško paut prauti Dolenjomi Siniki so vred meti: Jožef Grebenar, Ferenc Kovač, György Gaal, Jožef Črnko, Ferenc Oreovec. Pri potoki je bila paut samo za en klat šurka.
8. veška paut v Grajkarskom dolej je bila preveč vauska.
9. veško paut v štúdentom dolej so vred meti: Jožef Čuk, Ferenc Makoš i György Kovač
10. veška paut prauti Kauti je bila šurka 2 klata (4 m). Maust bi radi postavili pri njivi Janoša Oreoveca i Ferenca Pintera.

Marija Kozar

Leto starejših

1999. leto so Združeni narodi (ENŠZ) vóoznani za leto starejših lidi. Po cejlom svejti so den starejših ljudi držali 1. oktobra. Starejši, stari lúdje bi leko pitali - po naši porabski vasnicaj tú - ka so pa oni profiterali s toga, da je leto za nji vóoznano, da smo meli starejši 1. oktobra svoj den?

Na tau so odgovori leko različni. Odvisni so najoprvin od toga, gde stari človek žive. Če povejmo, samo par kilometrov taprejk poglednamo v Avstrijo, te vidimo, ka tam starejši lúdje ovak živejo kak naši. Pri dejo k nam, pri nas si dajo napraviti zobe, ne odijo črbnavi kak pri nas dosti starejših. Túj si kúpújejo, frizuro si dajo napraviti, pa gda je tau že vse kreda, njine prgiške so eške pune z našimi gezerkami. Te si pa vse dejo na eden dober obed. Merno gejo, pijejo pa te ali v auto ali pa na železnico pa napakivani domau. Med tejm naši starejši lúdje doma delajo, pomagajo ali se sami mantrajo. So sploj zadovolni, gda mejsec kaučlag pride pa telko penzije dobijo, ka eden avstrijski starejši pri nas nej cejlak eden den naleki pocera. Moremo videti tau tú, ka je naš stavec nej bole butasti ali menjasti ali flajsnejši kak ovi. Samo se s tejm leko trauštam, ka po svejti eške od nas stau pa staukrat bole srmački, bole zagübleni lidgé živejo. Tau je tú nika, če si ovak ne moremo pomagati.

Leto starejših. Dosta pa dosti prireditev so že organizirali pa mislim, do eške organizirali tú za toga volo. Pa te nekaj pred stare lúdi stane pa njim predgo drži. Pred tejm si kaj vózamerka iz novin ali kakšne brošure, pripravi se, ka se šika etakšoga reda povedati. Pa te tak avtomatično

spominja vse, ka se je leko godilo z našimi starejšimi. Prej bojne so skauz spravali, nistarni so lejta zgrableni bili, glad so trpeli, brez vüpanja so ostale matere, deca, držine. Pa je vse mi-

naulo, gnes že takšega nega. Gnes že naši stari dobro živejo, poštujemo ji, nej so sami. Etak nikak "se šika" gučati. Dobro je pa vedeti, ka za tau dobrauto zatok nej trbej nevoškenti biti. Večkrat nam v oči mečejo, ka prej smo mi tisti, štere družba (társadalom) more ta držati. Dosta nas je prej. Pa prej zakoj trbej penzije zdigati, naj tau bole mladini dajo na pomoč, ka si kaj leko začnejo. Pa prej, ka se mi stari drugo ne vejmo, samo taužiti. Etak pa kakkoli mala je ta penzija, eške je bridka tú. Pa naj ničče ne misli, ka mladino šinfam pa je krive držim, če etak gučijo. Hiba je nej v njij. Oni se tú branijo, kak se morejo. Pa te ranč telko veselja nedo meli v svojom življenji - če de tak šlau kak zdaj - kak smo zatok mi meli. Istina, ka smo mi z malim tú zadovolni bili.

Nej dugo sam v novinaj štejla, ka prej gnesden na Vogrskom, če stoj delo ške dobiti, ne smej več star biti kak 35-40 lejt. Steri so že od toga starejši, tiste več nin nej trbej. Pa te do penzije eške več kak 20 lejt majo. Kak do pa tej starišje te leko pomagali svojo deco, kak

smo je mi tistoga reda pomagali? Kelko penzionistov pa tistoga reda te baude? Pa če tej naši 40 lejt stari "starci" si tau dobro zmislijo, te so pa ja leko čemerasti. Stoj bi leko tau tú pravo, ka

zatok lúdam ne ide lagvo. Istina je, sploj pa Slovenci so prilični pa si delo najdejo. Če je sila, na črno tú. Vsakši se brani pa si pomaga kak si more. Dapa tau je samo "gnes" dobro. "Črna" lejta so nej zavarovana (biztosítva), starost pa brž es prileti. Starost pa beteg.

Zdaj pa te nazaj na pitanje. Ka so naši starci profiterali s toga, ka je njino leto, ka je bio njini den?

Po mojem drugo nej, samo vüpanje. Če se človek nede vüpo, če se nede mogo več veseliti, te de že cejlak pogübleni. Če rejsan nika pa nika več nej odvisno od nas, če rejsan sta več samo "kaut pa mir" našiva, itak smo mi ta generacija, štera je nigdar nej zübila vüpanja. Vüpanje - če sploj ne vörjemo - ka mladim lepše bau. Vüpanje, ka edno lepšo nauvo stoletje doživemo, da nas ne zaniči kakšna naravna katastrofa ali bojna. Vüpanje, da de nam zdravje slúžilo, pa nej samo nam, liki našim držinam tú. Vsakšomi želem, naj bi se emo mauč vüpati. Naš "asek" iz toga leta je samo tau.

I. Barber

OD SLOVENIJE...

Predsednik Kučan na Švedskem

Z obiskom na Švedskem je bila dosežena večja prepoznavnost Slovenije v tejskandinavski državi, spodbudil pa je tudi zanimanje za Slovenijo in njeno vključevanje v Evropsko unijo, je ob koncu tridnevnega uradnega obiska na povabilo švedskega kralja Karla XVI. Gustava dejal slovenski predsednik Milan Kučan.

Dodal je, da je obisk, v okviru katerega je med drugim potekala tudi slovensko-švedska poslovna konferenca, pokazal "kam je Slovenija umeščena, potrdil njen srednjeevropski značaj, zarisal pa je tudi možnosti za nadaljnjo krepitev sodelovanja med državama, tako na političnem kot gospodarskem področju". Pri tem pa je, kot je dodal predsednik Kučan, potrebna tudi sistemska vzpodbuda ustvarjalnemu okolju s strani države.

Švedski premier Goeran Persson je na pogovoru s predsednikom Kučanom napovedal svoj obisk v Ljubljani v začetku prihodnjega leta, ko bo Švedska kot prva skandinavska država v slovenski prestolnici odprla svoje veleposlanstvo; za leto 2001 pa je mogoče pričakovati obisk švedskega kralja, ki je sprejel vabilo za prihod v Slovenijo.

Premoženjskoppravni sporazum med Slovenijo in Hrvaško

Na prvem uradnem obisku v Sloveniji se je mudil predsednik hrvaške vlade Zlatko Mateša. Z gostiteljem, slovenskim premierom Janezom Drnovškom, sta po pogovorih na gradu Brdo pri Kranju podpisala pogodbo med Slovenijo in Hrvaško o ureditvi premoženjskopravnih razmerij.

Najbolj žgoči nerešeni problemi med državama pa še vedno ostajajo: ureditev vprašanja jedrske elektrarne v Krškem, morska meja med državama in vloga hrvaških deviznih varčevalcev v zagrebški podružnici Ljubljanske banke.

Za piti topla, za mujevati mrzla voda

Eške škafo so to mogli s sebov nesti, gda so na žetvo šli v Baranjo v 50. letaj, ka bi se ovak ranč nej mogli mujevati. Peljali so se v takši bagonaj, v šteraj mare vozijo. Sedeli so na škafoj. V tem ali drugom kraji so je potisnili zvüna panofa, gde so võre in võre mogli čakati. Kak mara. Do Pečüja so se dva dni vozili.

Na mezevaj Ormány puste so mogli celi den piti topla vodo iz lajta. Pod tisto cisterno so se za par minut skrivali pred peklenko vročim suncem. En konj, šteri se je nej mogo potegniti pod cisterno, je sunčarico (napszirás) dobo. Na drugi den so dobili za obed konjski pörkölt. Za desert pa konjske kosminje v mesej. Najhüjše se je tistim godilo, šteri so zavoljo glada po velki nevolji nikak dojp po gotanjaj stiskalo vonječo-konječo meso, želodci pa se je to nikak nej videlo. Duplansko mantranje.

Vankina Giza z G. Senika so kak 19-20 lejt stara dekla to tam bili.

„Zaka ste nej tistomi konji, šteri je sunčarico dobo, kakši klobük na glavo djali? Te bi ga vendrak nej zlodik počeso...“

„Jaaa, te so ešče konji dosta trpeli, ka nej bilo traktorov! Vse smo s konjami vozili. Sem mala bila, pa sem mogla stopiti na križ iz snopke pa tak na kola lüčati.“

„Samo konji so trpeli? Lüstvo nej?“

„Lüstvo se je nejštelo. Smo radi bili, ka leko kaj malo prislüžimo. Nas so tam tak imeli kak kakše robe (sužnje). Takše bukline so nam spekli, ka če je stoj cuj k mašini lüčo, je cela pöc na mašini austo... Tisto nas je malo gordržalo, ka so podje vsakši keden šli v Mohač. Vsakša dekla si je dala prinesti za en keden pau litra palinke...“

Na marofi je bilo leko 300 svinj pa vsefele druge živine pa vnoženo lüdi - pa en stüdenec. Gda smo večer domau prišli, smo radi bili, če smo se leko don v mrzli vodi mujevati. Stüdenec je naponi võsfalüi. Tam so bili doma hlapci (cseledek) to. Vsakši od nji je emo svoj žleb, iz šteroga je voda (deževnica) tekla nutri v njine male zbetonirane jame. Hlapci so té svoje akne s klüčom zaprli. Mi smo pa vnogokrat ostali brez vode...

Nakli smo s slamo nadete strošnjeke imeli na red, lijene smo zdomi prinesli. Gda smo na konci sezonskega dela gorvzeli

strošnjeke, je spodnji tau na srteli austo, ka je vse sprnilo... Ednok gda smo pri mašini delali, je takši võter prišo, ka je vse naupek neso. Smo se za travo zgrabili in držali, naj nas tisti viher ne odnese. Vejš ka?! Više kukarce je snopke täneso! En den smo mogli snopke vküp

Vankina Giza s sinom Tončekom

brati. Grmelo je pa tak!! Vendrak je vsakšo pot vdarilo. Tisto samo tak črepkalo!"

„Ste se bojali, ka? Ka (bo)de konec sveta in življenja.“

„Ja, ka vse tam vrag vzeme. Koma smo čakali, naj leko domau vujdemo.“

„Ste kaj boga molili?“

„Tam? Ahhh, kaj pa boga molili! Za travo smo se držali, naj nas ne odnese k vragni!“

„Zvon ste prej to nikdar nej čüli. Pa mladina bi zato hodili k meši, če bi leko?“

„Veš ka bi hodili. L. 1925 smo bili na žetvi na Esztárházi

(danešnji Fertöd), tam smo šli k meši vsakšo nedeljo. Takša šolaje bila, ka so nam v nedeljo gorodprli pa tam so mešüvali. Gda smo prišli, so domanji stanovnicke võ s šolski stolüc stopili pa nam predali mesto, ka mi smo prej bole trüdni kak uni... Gnesden mladi starejšim po busi ne dajo trnok prek mesto. V kašteji (Eszterházy kastély) so nam küjali. Po tistem kašteji smo mi to hodili. Eške smo videli ene lüdi, ka so zlat strügalii dojp s stebrov. Ne vem, zaka so tisto delali. Tam je prej telko hiž bilo, kelko dnevov ima leto (365), pa v vsakši hiži iz drugoga rosaga kale... Mi smo to hodili po tistaj hižaj. Tiste sobe so tistega reda vse prazne bile...“

(V Esterházyjevom dvorci je resan dosta sob (bilo), knige tak pišejo, ka 126, v njem je l. 1773 hodila cesarica Marija Terezija to, bogato igroto v

te mi nej tak gonili kak gnesden mladina, ka dejo v disko skakat. Vej smo mi tam leko skakali zavole!...

„Vi ste te tak plesali, kak vam je paver igro.“

„Ja, če si sto kaj zaslüžiti, si mogo žmetne žakle na pod vlačiti... Vej gda je vert odišo od doma in nej gledo, te smo kakši pun žakeu nazaj dojp s poda lüčili pa smo te že pá imeli enega punega spodik. Tak smo malo švinglali, ka nas je paver na metere plačo... Več kukarce smo na pod znosili, kak kelko je gospodar pripovo... Depa švinglanje se vsigdar to ne splača. Gda sem kukarco domau pripeljala, so doma stariške Rákosini nej dojdali telko kukarce, kelko bi trbelo. Ednok je te prišo pokojni Š. B. in hajč gor na pod in pravo: telko pa telko, pa so kukarco odpeljali... Pa ka sem ge tam pri pavraj trpela!?“

„Te ste zaman duplansko na pod nosili in na skrüma dojlüčali...“

„Zaman, tisto sem vragni dužna bila!“

„Bog vas je malo počofigo.“

„Ja, z en kraj mi je pomogo, naj se fejt mantram, z drugi kraj pa mi vkraj vzeu... Pa itak sem tü!“

Pensko senje na G. Seniki?

„Za Rákosina so zato pavri to dobro namazani bili, ka so se mujs mogli braniti. Vsefele špatakline so si vönajšli, kak bi leko kaj skrili. Npr. tiste, šteri so na skrüma zarezali svinjo, so fejt poštrafali ali zaprli v vozo...“

„Ednok je bilo pri Cifroski pensko cepljenjé. Psovje so fejt lajali in cvilili, tak vejš kak je pensko cepljenjé. Tisti (h)ip so oča enega pučjka vöpstili, pa so ga gnauk s tepačo vdarili pa nut, in smo ga dojzarezali. Hvala Bogi je niškenej čüu, ka so psovje tak grobo lajali. Meso so skrili med dve postelji v hiži, tam so pacnivali. No pa te smo tisto malo imeli, ka smo se leko majnkino veselili...“

dvorci pa je od 1762-1790 vodo Joseph Haydn...)

Švindlarija s kukarco

V vesi Takács (blüzi varaša Pápa) pa sem slüžila pri pavraj. Pavri so eške hüjši bili kak gospodje pa država. V Vaszari je bila Fickina Trejza, una je tam mesto spravila. Krumpline smo kopalii, kukarco brali. Kukarco so z günci domau vozili. Doma sve vöbrale z žaklov. Paver je zvago, nato sve mogle tiste žakle gor nositi na pod, müve dve samé. Tisto je to žerjavo delo bilo!... Vej smo se

bogastvo siromakov

Mati pa so imeli pravce. Eno malo prasé so dali eni ženski, ka ga je odnesla v Ritkarovce. Una ga je tam krmila. V jesen, gda je že malo zrasto, so oča ta prek šli, vnoči so ga tam dozbodnili, pa so pá prinesli malo mesa. Polonje je bilo babice, polonje naše. Naša sosedkinja, Cifroska Iluška nam je enega tó krmila. Pau je njino bilo, pau naše."

"Iz tri pujčkov sta vam dva zato ostala. Zaman ništarni gučijo, ka je prej paver nori in butasti. Paver buma buma ima zavolé pameti zasé."

"Ja, stariš se more skrbeti. Moj oča so se v nevolji nej obesili, pa so nikoga nej bujli tó nej, kak zdaj, ka dé pa ga buje. Penaze nede úšo slúžit, liki raj drugoga buje. Naši stariške so se skrbeli za nas, ka nas je sedem za sto sedlo. Žmetno je bilo, pa smo don vsi veselili bili."

"Ka ste kaj tistega cajta doma jeli?"

"Vsakši večer pečene krumpline."

"Pa vam je nej više bilo?"

"Nej. Vsakši je sebi olúpo krumpline. Cuj smo jeli mlečno kapústo. Gda smo pa mleko mogli dojdati, te so nam nazaj vozili nikšo vodeno kisalo mleko (savó), te smo tisto cuj pili. Tisto so nam nazaj dali, ka naj prej pujčkoma damo. Vej smo mi dobri pujčki bili! Pa nam je vrag nej bilo!"

Siromak in bogatec vkúper drva žagala

"Vam je nej špajnsno bilo, gda ste se l. 1953 v Ritkarovce oženili in na sredik ene gošče doma bili?"

"Nej, nej, ka sam ga prva tó dosta po gošči (lesej) delala. S starim Doričnjekinim Antonom pa Grajkarnim Pištanom. Neš dau valati, ge kak siromaka dekla sem vkúper drva žagala s starim Mlinarskim gospodom v Dugoznoži blúzi Čopenec! Gospod Ferenc Filo so mi vsikdar figice nosili, ge pa njim fejt-fejt kisalo vino ali kakši mošt, ka so uni tisto radi pili. Múva sva celi den na baki drva žagala. Uni so te v gošče hodili (erdészet), gda so

jim za Rákosina vkraj vzeli njin mlin... Njim je zato žmetno spadnilo tisto delo... Smeja vredno, kak so vógedali. Vrakaj so telo vse črno dojpečeno meli od sunca. Inda sveta so uni fejt krepki (túčni) bili. Od žaganja pa so začnili dojpúščavati. Zato so jim (h)lačé tó vsakši den niže mašerale. Od sunca so vsakši den dobili en novi obroč na črvej. Lače malo niže, pá ena karika! Tak so vógedali, kak gda krofline pečejo in krofli dobi perec v žirej... Uni so mene trnok radi imeli. Gda sem se ženila - te so že malo nazaj k sebi prišli, ka so nazaj dobili svoj mlin -, so mi Mlinarski gospod in gospa telko penaz dali, ka sem od cele vesi nej dobila telko.

Neškem več obeda na kolenaj!

V gošči smo na kolenaj imeli obed. V zimi sem pri ognji segrevala kloce (šajbe), ka naj nedo tak mrzle. Te pa je ednok dúnilo, pisker je na dvoje tresno, pa je župa tastekla, kloce pa k tristo vragom odletele. Te pa nej čúdo, ka sem si tak fejt želo imela, ka naj mi nej trbej na vóke na kolenaj jesti, liki pri stoli, kak se za lúdi šika."

"Vúva s pokojnim možom Lajšom Šulicem sta 44 let živele v Ritkarovci. Pau leta po moža smrti ste se čisto sami tam držali v lesej. Ste se nej bojali?"

"Nikanej. Ednok me je ena ženska nagovarjala, naj se skrijeve, ka prej nekaj po gošči odi. Najodi! Vej ma više pride."

"Zdaj se držite pri svoji čeri Ančiki in zeti Pitjuni v Trošči. Istita, ka so vas vaš pokojni mož gorpoiskali tú v Trošči?"

"Un vej, ka sem ga tó v Trošči, ka sem ga gnok vnoči videla. Gvúšno, ka sem ga enkrat videla, depa je odišo pa ga več nega. Un je ešče doma v Ritkarovci tak vsigdar pravo: ti ne boj tú v tom gošči sama! Odidi od tec, če ge vmrjem. Un je to meni tak vadluvo. Un se je tam v gošči bole bojo kak ge."

"Ka bi delali, če bi etognok vi gvínili tisto milijardo?"

"Aaa, meni bi nej trbelo! Ka bi ranč nej mogla spati. Ka bi se

bojala, ka bi stoj prišo... Kelkokrat se zgodi, ka nekaj dosta penaz ima, pa ga te tástrlijo. Vej namé ne strlijo, ka ge nika nemam. Bogastvo ništarnokrat vrag vkúp nosi. Vidiš, ne dojde pa ne dojde, pa tak dugo,

ka ga tastrlijo... Kak zdaj of more na tihoma sejti s tó penazi. Ge pa merno spim..."

Tórski guč pravi, ka - meren sen je bogastvo siromakov.

Besedilo in posnetek: **Francek Mukič**

Pismo iz Sobote

Betegi mrzloga vrejmena so že med nami

- Voaj, kak mi teče vó iz nousa.

- Jaaj, mene pa tak vse neka trga po nogaj in rokaj.

- Mene pa tak glava boli, ka si brodim, ka mi raznok pouči.

- Ge pa ranč ne morem požejrati, tak me guč boli.

Vse takšo se leko čuje kouli po našom varaši, zato ka so te zimski betegi že prišli med nas. Samo tak nagnouk. Dugo je bilou toplo vrejme, te pa samo tak, prajli bi čez nouč, se je začalo. Več kak pou lúdstva je že betežnoga. Leko si samo brodim, ka de, gda rejsan pravi mraz vóvdari. Ge nanj gvúšno nemo čako, zato ka sam od vsega toga guča o betegi sam tó betežen grato. Gor sam vzeo vse tisto, od koj si zgučavlejo. Tak mi zdaj teče iz nousa, trga me po nogaj in rokaj, glava me boli, kak če bi mi škela poučiti, gu me pa tak boli, ka ne morem požejrati. Ali tou je ške nej vse. Tej vcejlak betežen betek mi je nej zadosta. Kaštiga je dosta večša. Vkúper z menov je betežna moja tašča Regina, trno čedna ženska, tó.

Isti den, gda sam zazrankoma nej mogo iz postele, je tak nikak za dveji vóri, začalo po nogaj in rokaj trgati tou mojo trno čedno taščo. In tou je rejsan napravila trno čedno. Zakoj? Ja, vej pa zato, ka zdaj ma bar ednoga doma v tistom časi, gda smo vači vsi v službi ali v šouli. Zato pa, ka sam ge li mlajši od nje, nega toga betega, ka bi ge biu bole betežen od nje. Tak sam te zdaj grato nekše fajte njeni padar.

- Dragi možet, mi leko, prosim, prineseš ške eden vankiš, ka ne vidim dobro do televizije.

Privleko sam se ta do nje s tistim vankišom in se zakopo nazaj v postelo. Že malo po tistom je pa z žmetnim glasom betežnika prosila:

- Vejš, kak bi mi zdaj pomogo kakši fejt vrouči citronski tej.

Ka sam mogo. Stau sam tam za šparatom, dokejš je te nej skujo in njoj ga odneso. Ležala je tam na divani pred televizijo kak kaša kralica, ge pa sam stau pred njou s šalico teja v rokej kak kakši koudiš. Eške sam nej prišo do postele, že je pa za menov prišo njeni glas:

- Vej te neškem vmarjati, dapa, mi leko televizijo zakapčiš na drugi program, ka se je eti tej film ranč skončo.

Napravo sam tak, kak me je prosila, ob tem pa sam si brodo, kak bi leko ousto v posteli, ka me ne bi cejli čas zvala pa prosila tou in ovo. Pogledno sam na stalaž in od tam se mi je smijala palinka.

- Na, te pa demo, sam si sam sebi zapovedo in pomalik začo piti. Kak sam že pravo, kuman sam požejro, dapa tou je bilou samo te, gda sam použro eno tri, štirikrat. Po tistom se mi je gut oudpro in palinka je skur sama tekla v mene. Tak sam te en čas piu, dokejš me je nej postela zela v svoje meke roke. Tam od daleč sam čuo, ka me zove moja tašča Regina, trno čedna ženska, dapa ge sam več nej lado sam s seuv. Zaspó sam kak štúk, gda nega bojne in sam spau in spau in spau, dokejš sam se nej zbúdo. Drugi den zazrankoma sam biu vcejlak zdrav in poglednite čúdo, zdrav je bila moja tašča Regina, trno čedna ženska, tó. Leko, ka je ona zejla ranč takšo vrastvo kak ge. Sto bi vedo?!

MIKI

... DO MADŽARŠKE

Tri skulpture za Monošter

V organizaciji Društva za olepšanje mesta ter na pobudo Ferenc Geriča, vodje Galerije v Lendavi, poteka v Monoštru mednarodni kiparski simpozij 1998-2000. Delo simpozija so denarom podprli občina Monošter, program Phare CBC in Kulturno ministrstvo R Slovenije. V okviru simpozija nastajajo trije kipi. Kip madžarskega umetnika Endreja Tornajva z naslovom Spominska vrata ob 1000-letnici bodo odkrili 23. oktobra ob madžarskem državnem prazniku, drugo skulpturo slovenskega umetnika Metoda Frlica pa 18. novembra ob 1. obletnici Slovenskega doma v Monoštru. Tretji kip - ki ga bo ustvaril kipar Zoltán Pál - bodo dobili Monoštrčani 1. 2000.

Nastopi, prireditve

- Občina Puconci praznuje v mesecu oktobru občinski praznik. V okviru teh prireditev je KTD organiziralo folklorno prireditev z naslovom *Od Rabe do Mure in čez mejo, zapojmo in zaplesimo prijatelji*. Na prireditvi, ki se je odvijala 16. oktobra v Moščancih, so nastopile tudi ljudske pevke iz Števanovcev ter FS z Gornjega Senika.

- 23. oktobra organizira Slovensko društvo v Budimpešti gledališki večer, na katerem bosta nastopili Gledališka držina Nindrik-indrik iz Monoštra ter lutkovna skupina OŠ Gornji Senik.

Sprememba odpiralnega časa na mejnih prehodih

Od 1. novembra velja na mejnem prehodu Gornji Senik-Martinje zimski obratovalni čas. Meja bo odprta od 8. do 18. ure.

Iz prekmurskih gričov v deželo kengurujev

Gda smo se na lepi gesenski den vstavili pri daumi Irmine sestre v Čepincju, so nas že čakali. Sto je bilo pokrit s prčacom, na sterom je zemljevid (térkép) Avstralije pa vse njine irešnje živali (kenguruji, koale). Malo smo gledali pa iskali, gde oni živejo, te smo se pa pomalek začnili pogučavati. "Mivadva sva vküper odšla, 1957. leta, junija. V Avstralijo sva prišla novembra," pravi mauž Franci.

– *Kak ste šli?*

"Z ladjo (šiftom). 39 dni."

– *Kak je bilau na šifiti, nej vama je lagvo bilau?*

"Ovak je dobro bilau, samo gda prideš na srejni oceana, dobiš morskó bolezen. Miva sva srečniva bila, ka sva jo nej dobila, dapa bili so lidge, ka so tak betežni bili, tak so vómetali, kak..."

– *Vólka ladja je bila? Kelko vas je bilau na ladji?*

"Več kak dva tistoč (gezero). Slovenci, Bosanci, Srbi..."

– *Kak tau ka ste se odlaučila, ka odideta?*

"Mivadva sva se januara 1957. leta óženila, pol sva se odlaučila, da greva. Takrat je nej bilau dela. Moj mauž bi vsigdar na sezonsko (na repo) ojdó, ge bi sama bila na kmetiji (gazdiji). Sva se odlaučila, ka greva. Prejk meje v Avstrijo sva na črno šla, pri Tauki sva odíšla. V Jennesdorfi (Ženavcaj) sva bila v lageri dva meseca."

– *Kak tau, ka sta se ranč za Avstralijo odlaučila?*

"Za Avstralijo je najbolje brž šlo. Za Kanado bi mogli čakati eno leto, za Nemčijo se nama nej dalo iti. Bile smo tam tri slovenske familije pa smo se odlaučile, ka gremo v Avstralijo."

– *Imeli ste že tam koga?*

"Nikoga. Gda smo v Avstralijo prišli, so nas spet dali v lager. Mi tri familije smo se pogovorile, što prvín službo dobi, de šou delat, nej. Midva nisva dece mela pa sva za dva kedna že šla na farmo, kmetijó delat. Pri velkom pavri smo bili, 6000 ovec (birka) je emo."

– *Ka ste te tam delali?*

Franc in Terezija (Irma) Matoš sta pred 42 lejtami odšla iz rojstne vesi, iz Čepincev. Najprej pa v črno prejk granice v Avstrijo, potistim pa v Avstralijo. Zđaj živita v Sidneyju, mata dveje (h)čeri, edna je leranca (učiteljica), druga eške študira. Od tistoga mau, ka sta odíšla, sta bila petkrat "doma", če rejsan pravita, ka je njini pravi dom zđaj že v Avstraliji.

Na sredini zakonca Matoš, na levi sestra Anuška, na desni strani brat Vendel

"Ge sam pomago pri ovcaj, gda so je brili," pravi Franci. "2000 hektarov zemlje je emo,

Trezja ali Irma?

Terezijo Matoš so prej stariške steli krsitiiti za Irmo. Dapa v Čepincjaj so prej tiste čase meli strogoga, sigurnoga župnika, steri je pravo, ka dejte, ne more dobiti ime Irma, ka tau menje nejma zavetnice (védószent). Dejte prej bau(če) krščno za Trezjo, de se pa starišom bole vidi, naj go zovejo za Irmo. Tak zđaj te gospo Matoš vsi zovejo za Irmo, po krsntnom listi je pa Terezija.

ovce smo gnali gnauk es, gnauk ta. Ograjo je trbelo popravlati."

"Gda sva prišla ta na kmetijó, eno leto nej dežja bilau," pravi gospa Irma. "Nauč in den so mogli vozit za ovce. Oče vozo ponoči, sin pa podnevi. Bila sva tam osem mesecev, potem sva se vrnila v Sidney pa si delo iskala."

– *Ka pa kaj deca?*

"Midva sva na žalost nejmejla 17 lejt otrok. Zatok sva pa

kak na Goričkom. Dapa tau je nej vsigdar tak bilau. Gda sam jo pitala, kak je bilau na začetki, pred 42 lejtami, se je malo zamislila:

"Da vam po pravici povejm, začetka sva se malo bojala. Govorili so, ka so Avstranci divji narod. Ali nej. Nej tak bilau. Prvi den, gda sva prišla v službo, nič nejsva znala angležki. Dapa tau eške nika! Gda sva na farmo prišla, je gazda emo 18 pesov. Te sam mislila, zđaj je gotovo! Te sva se pa navadila. Gazda je biu zelau prijazen (barátságos) z nama. Neje meu sile, včiu naja je angležki. Tak ka gda sva nazaj v Sidney prišla, je že ležej bilau."

– *Kak kaj küjele v Avstraliji? Kakšne dódele, žgance?*

"Če se nam lušta, mi tau vse küjemo, dódele, žgance, vse prekmursko."

– *Ka pa ovak Avstranci radi gejo?*

"Oni pa po svoje. Goveji stek pa ovčetino."

– *Kakšen narod so Avstranci, zaprti ali veseli?*

"Pravi Avstralcov nega dosti. Oni so Bušmeni. Oni majo svoja naselje, vasi. Tam pa, gde mi živimo, je vse mejšano. Dosti je Taljanov, Srbov, Hrvatov. Zđaj se je pa

Dvakrat svetek

V Avstraliji majo materinski den (2. nedela v majušti) pa očetje tó majo svoj svetek (1. nedela v septembri). Franc pa Irma sta 17 lejt nejmejla dece. Te se je pa ena (h)čerka rodila ranč na materinski den, druga pa na očetovski den. Dar življenja?

že dosti Japoncov tó naselilo."

Franca pa Irmo Matoš z bratom Vendelom Gašparom pa župnikom Ivanom Camplinom smo najprva srečali v Monoštri. Prišli so z Gorenjoga Senika, gde so na župnišči v stari krsntni knjigaj nika iskali. (H)čerka je njiva prej prosila, naj vóziščeta, sto so bili njeni predniki (elódei), ka bi rada

vedla za zgodovino svoje držine, za svoje korenje.

– *Vaši (h)čerki sta že bili v Prekmurji?*

"Ja. In celau se njima je vidlo. Ta mala je pravla zđaj, gda sva miva šla, ona bi tak rada šla z nama. Rejsan je samo malo falilo pa bi prišla. Ona bi cejli svejt rada vidla."

– *Viva ste tó dosta potovala. Mogla sta dobro službo meti, če sta si tau leko privauščila.*

"Ja, dobro službo. Ges sem delala najprej v tovarni papira, potem pa kak küjarca, mauž kak cimerman. Dece sva nejmejla, dosti nadur (tulóra) sva delala. Rekla sva si tako. Gda prvo hišo, stero sva si küpila, vóplacava, denar prišparava pa greva okrog sveta."

– *Domau v Prekmurje se kaj prideta?*

"Če mo mogli pa če de nam zdravje služilo. Zđaj je že bole težko, oba sva v penziji, paut je draga pa duga, traja 24 vór. Zđaj že bole najini (h)čerki..."

Gospa Irma pravi, da je v Sidneyju več kak 2 gezero slovenski familij. Več jij je iz Prekmurja tó. Gda vküper pridejo, se bole po prekmursko pogučavejo. Istina, ka župnika majo iz Ljubljane, dapa prej oni že tó znajo pa večkrat pravijo: "Zđaj mo po prekmurski gučali." Drugi Slovenci je pa prej bole malo zastopijo. "Ge se zmeraj šalim pa jim pravim," pravi Irma, "prekmurski jezik je najbauški jezik, ka mi vsakšoga razumemo."

Gospa Irma pa mauž Franci zvün geziká eške dosti kaj "prekmurskoga" v sebi nosila. Gospa Irma se je en-dva-tri obrnila pa je obed že bijo na stoli. Dapa tau takši pravi prekmurski (grbanjova župa, pečenka, gibavnice), ka smo jo včasín pitáli, če bi nej volau mela priti za küjarco v restavracijo Lipo. Te se je pa samo skromno (szerényen) za smejala.

M. Sukič

OTROŠKI

Milivoj M. Roš

Škrat Babilon se ške itak nej zmiriu

Vej pa, kak bi se li naj zmiriu? Vej pa, za tou vse, ka so lidge lagvoga napravili s svojo zemlou, s svojimi vodami, s svojim zrakom, s svojim lejsom, tou je rejsan tak lagvo, ka se nikak ne more zmiriti. Ali ranč tou, ka tak delajo z vsem tem, kak če bi

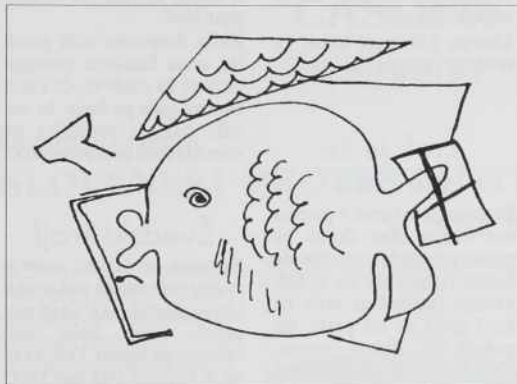
tistom pa je vcejlak tüuma gratalo. Škrat Babilon se je zdignovo visiko na nebo, se vöobrno v malo müjo in začo lejati od rama do rama. Vsiškömi človeki se je potejno skouzi vüje in tak v njegvo glavou prineso strašne senje. Gda je skončo v

debele. Tak so rasle, ka je vsikši ram raznok odleto. Lidje so od straja odbežali v lejs. Tam so je čakale nouve nevole. Drevje se je čistak fküper potejgnolo. Gratalo je menjše od grmouva. Živali pa so ranč tak velke začale gračuvati, kak tiste ribe. Tri metre velke veverce so se zagnale nut v lidi:

– *Če ste tak lagvo delali z le-
som, te zdaj ti nika ne iščite!*
Za njimi so se v lidi zagnali kak dinovavri velki divji prasci. Tak so te lidje dale iskali, kama se leko skrijejo. Začali so se zakopavati v zemlo, edni pa so se z eroplani škeli rejšiti nikam ta gor v nejbo. Vseposejdi so je čakale lagve senje. V zraki so vrabli gratali vekši kak najvejši eroplan. Kričali so:

– *Bežite s toga zraka, v stero-
roga ste telko lagvoga dima
pa čemera spistili!*
In so začali doj mlatiti eroplane. Tiste, ka so se skrili pod zemlou, so že čakali črvi vekši od kač. In tak so na tom ljubom svejti lidge več nikam nej mogli. Godilo se njim je ranč tak kak ribam v mrtvi vodaj, ranč tak kak ftičom v smrdečom zraki, ranč tak kak živalim v lejsi, punom s smeti. Ja, tak je napravvo škrat Babilon té senje, ka je človek nej biu več tisti, steri je najbolje prvi na tom svejti.

Če tudi té senje nedo človeka spravile k pameti, te de njim v glavou prineso ške bole lagve senje.

tou bilou rejsan samo od lidi, ga je najbolje svadilo. Vej pa zemla je nej samo od lidi pa zrak ranč tak nej, ka od vode spoj ne gučimo. Zato si je brodo, ka li naj napravi lidam, ka do si od toga začali neka malo premišlavati. Je pa dostakrat pri škrataj tak, ka bole so čemerni, menje si leko kaj vözbrodijo. Dapa vse se inouk skonča. Lagva vola glyj nej, ta ga je držala ške naprej. Končo pa je brodititi zato, ka je vözbrod. In tou, ka je vözbrod, je bilou rejsan strašno.

Dolina je zaspala. Tü pa tam se je ške zglaso kakši pes, po

ednoj vesi, je odleto do druge in tak tadale vse do prvoga velkoga varaša pa do drugoga pa do tretjoga, pa vse do zadnjoga varaša in slejdnje vesnice. In te so lidge senjali. Najprle so vse ške žive ribe v potokaj pa rekaj začale gračuvati debele, po tistom so začale rasti. Rasle so in ške li rasle, dokejš so nej bile vekše od vsikšoga človeka. Prišle so vö iz vode. Vse lidi so zagnale vö iz slejdnjoga rama:

– *Če ne moremo živeti v vodej,
te mo živele v vašom doumi!*
Dapa, ribe so ške tadale gračuvale čidale bole velke in

Skupni izlet

16. septembra smo bili z učenci 7. in 8. razreda iz osnovne šole Kuzma na skupnem izletu. Izlet so organizirali v okviru naravoslovnih dnevov. Peljali smo se do vasice Kapelski Vrh, katero domačini imenujejo kar Kapela. Vas leži na griču blizu Radencev.

Na osnovni šoli so nas čakali ravnateljica in učitelji. Po lepem spre-

jemu smo si ogledali vinko klet ter stiskalnico. Videli smo, kako iz grozdja nastane vino. Ogledali smo si cerkev sv. Magdalene, ki stoji 312 metrov visoko. Izpred kapelske cerkve je mogoče videti 45 cerkva. Tudi šolo smo si ogledali. Med malico smo se spoznali z vrstniki. Zadnja naša postaja je bila Radenska, kjer polnijo razne pijače. Najbolj znana je Radenska-Tri srca mineralna voda, tukaj polnijo še Sprint,

Mirindo, Pepsi, Ace-sadni vitaminski sok. Zanimivo je bilo gledati, kako "bežijo" po tekočem traku stekleničke. Med vožnjo smo se pogovarjali in peli, naše prijateljstvo je postalo še bolj čvrsto.

Hvala našim voditeljem na obeh straneh za sodelovanje.

Melinda Čato,
Beata Bajzek,
Norbert Geček
OŠ G. Senik

Joj, koliko jabolk!

KOTIČEK

21. septembra 1999 smo se zbrali in se peljali v Otovce h gospodu Vladu Smodišu. Naš župan g. Martin Ropoš nas je že tudi preteklo leto peljal na izlet, zdaj smo si že drugič ogledali Sadjarstvo Smodiš.

Vreme je bilo slabo, ali pozneje je nehalo deževati. Gospod Smodiš in žena sta nas že čakala. Bilo nas je 18 otrok in 5 odraslih. Vsedli smo se k mizam, dobili smo beli in rdeči sadni sok, sadje: jabolka, grozdje. Poskušali smo tudi posušeno sadje (šajbe). Za malico nam je gospodinja prinesla hrenovke in žemljice. Ponudila nam je tudi ajdov "sterc". Bil je zelo dober. Peli smo slovenske in madžarske pesmi.

Ko je g. Smodiš imel malo prostega časa, nam je pokazal hladilnico, kjer imajo pozimi sadje, potem sušilni aparat, kjer sušijo sadje in žganjarno. Ogledali smo si okolico, tudi sadovnjak: jablane, breskve, slive, grozdje (trte). Pobirali smo jabolka in hruške. S temi darili "jeseni" in lepimi spomini smo se vračali domov.

Radi bi se zahvalili g. Smodišu in ženi za gostoljubje in darila.

Irena Mukič
vzgojiteljica, G. Senik

Jesen

Poletje in jesen se srečata na triindvajseti stopnički v mesecu septembru.

Zjutraj je zelo hladno. Največkrat sta slana in megla. Pozneje se megla dviguje in začne sijati sonce. Piha veter in dežuje. Ljudje se morajo topleje oblačiti. Tudi narava se spremeni. V gozdovih pada pisano listje z dreves: rumeno, rdeče, rjavo. Listje pokrije zemljo. Ptice selivke, kot so lastovke, štoklje, odletijo v južne pokrajine. Največ dela imajo kmetje. Delajo na njivah, na vrtovih, v gozdovih in v sadovnjakih. Na njivah trgajo koruzo in kopljejo krompir. Potem njive preorjejo in posejajo pšenico in rž. Na vrtovih pospravljajo zelenjavo: papriko, korenček, zelje, čebulo. V sadovnjakih pobirajo jesensko sadje: jabolka, orehe, slive, grozdje, hruške. V gozdovih žagajo drva, da bodo imeli dovolj kurjave. Gozdne živali nabirajo hrano. Najbolj pridne so veverice.

Jesen je lepa, pisana in zanimiva. Ljudje čakajo zimo, da bodo malo počivali.

Andreja Pint 10.b-razred
Gimnazija Monošter

KOTIČEK

Den prihaja, mladi meisec zahaja,
teče vóra, ide leto na gorje,
skorom žitki, skorom žitki
našemu konec bode.

Vse travice, violice vegnejo,
ar svetlosti niti rosé nemajo,
i roužice, i roužice
po risalaj vegnejol

Močno zvirje, leipe ftice zginejo,
jako dreivje, močno zvirštie stere se
jaki zidi, jaki zidi
i goré zrúšijo se.

Gemant kamen, svetli krištao stere se
ki od vodé indianske vó shaja,
jaki zdenci, jaki zdenci
i potoki zapro se.

Visoki zrak kako vousk rastopi se,
kako s toga sveti Mataj spišuje,
na tom sveiti, na tom sveiti
nikše nega stalnosti.

Človik túdi s smrtjom more vumreiti
kinč i blago potreibno ostaviti,
ki se koli, ki se koli,
od Adama narodil

Oh žalostno srce trno okorno, ka se s toga
ne spominaš pokorno,
gda te zovém, gda te zovém
zakaj se ne oglasiš!

A ceit riba ka se v mourji nahaja,
pokorna je zapouvedi Gospodna,
vótri morje, vótri morje,
i divji orozslányi.

Zamisli da si greišni človik kak živeš,
zakaj se že z greihov k Bougi ne vrnés,
neg vu greihi, neg vu greihi
živeš krotu okorno.

Kak boš hodo gda te ov sveit sprevodi,
i strašna smrt gda tvoje srce zvali,
taki si bar, taki si bar
škrinjó si mej spravlati.

Kada bi se po cintori jas šetao,
z nogo se v mrtve kousti potikao,
splakao sam se, splakao sam se
jaj, jas takši bodem.

(Mrtvečna pesem iz pesmarice Štefana Pintera /1864/, štera je bila zapisana že v Martjanski pesmarici /1643/)

Prišesnji (bodoči) Slovenski radio v Monoštri z dnevno enovornim programom išče honorarne zunanje sodelavce (külső munkatársakat). Potrebno je dobro znanje domačega in zadovoljivo znanje knjižnega slovenskega jezika, komunikativnost, veselje do slovenske kulture, priprav-

ljenost za včenjé. Interesenti naj se zglasijo na telefoni Slovenske zveze (94/380-767), po elektronski pošti Uredništva Porabje (porabje@mail.datanet.hu), pismeno (9970-Monošter-Szentgotthárd, Deák F. u. 17) ali naj pridejo na Zvezo osebno.

ZA SMEJ

Leko nauč

Albin je slednja lejta že nikši trdi grato, ka Irena že sploj žmetno trpi. Po večeraj, gda si doj ležeta, Albin se samo vkraj obrne pa že frče tü. Irena je eden večer etak prajla svojmi Albini: "Dragi moj Albin! Lepo te prosim, po večeraj mi včasín nika lejpoga pa fajnskoga povej, nej ka se samo vkraj obrneš kak eden konj pa frčaš." Albin pa: "No, pa ka ti te naj povejm?" "Povejmo, povej mi, ka ti draga moja zlata žena." Albin večer etak pravi Ireni: "Ti, draga moja zlata žena." Irena pa: "Pa tau mi tü leko povejš, ti dragi moj angel." Albin pravi: "Ti dragi moj angel."

Irena pa zdaj: "No, pa zdaj, zdaj bi leko sam od sebe kaj tü vónajšo. No, no?"

Albin pa: "Leko nauč, Irena!" Pa se obrne vkraj pa frča kak...

Etak je že vse čisto

Etognauk je v Varaši v patejko not staupo eden človek pa proso patejkoša, naj ma da čemer (strup) tak za 5 dejk valaun. Patejkoš ga malo na krivi gleda pa ma pravi, naj pokaže za čemer recept. Človek pa etak pravi: "Dragi patejkoš! Recepta nejmam, líki leko vam pa pokažam kej (sliko) od svoje žene."

Duet

Minka je eden pondelek strašno čemerasta bila pa je etak kričala s svojim možom, Izidorom: "Ešče se samo gnauk zgodi tau, ka se je vnoči zgodilo, da si tak pijan prišo domau kak svinja."

Izidor pa etak pravi: "Pa odkec ti misliš, ka sam tak strašno pijan bio?"

Minka čemerasto etak pravi: "Aj, sveta Elizabeta, pomagaj mi! Vejš, ka si želo vnoči? Tau si napona gučo pa kričo, ka naj naša papiga (papagály) pa vóra na stanej duet popejvata."

Švedski šrajf

Etognauk se je Laci srečo s svojim najbaukšim padašom v Lipi pa ma etak guči: "Dragi moj padaš, Peter! Sploj sam žalosten pa bejsen. Vejš, ka se mi je zgodilo? Gda sam vnoči domau prišo, vejš koga sam najšo z mojo ženo v posteli? Ednoga Šveda."

Peter pa: "No pa ka si njima pravo?"

Laci pa: "Ka, ka? Ti si tü nika takši. Ka bi pa njima pravo? Nikanej."

"Pa zakoj nej?" pita Peter.

"Zakoj, zakoj? Pa znam ges švedski?"

I. BARBER

Porabje

ČASOPIS SLOVENCEV NA MADŽARSKEM

Izhaja vsak drugi četrtek

Glavna in odgovorna urednica
Marijana Sukič

Naslov uredništva:
H-9970 Monošter,
Deák Ferenc út 17,
p.p. 77,
tel.: 94/380-767
e-mail:
porabje@mail.datanet.hu

Tisk:
SOLIDARNOST D.D.
Arhitekta Novaka 4
9000 Murska Sobota
Slovenija

Časopis izhaja z denarno pomočjo Urada RS za Slovence v zamejstvu in po svetu ter Javnega sklada za narodne in etnične manjšine na Madžarskem.